

7. april 2016

Høringsvar vedrørende:

”Forslag til Lov om kommunale særlige tilbud om grundskoleundervisning til udenlandske børn og unge”.

Indledning.

Dokumentations- og Rådgivningscenteret om Racediskrimination (DRC) skal hermed takke for muligheden for at svare på det i høring fremsendte lovforslag med svarfrist fredag den 8. april 2016 kl. 12.00. Vi har valgt at udforme dette svar i samarbejde med SOS mod Racisme.

Kontekst.

I begrundelsen for lovforslaget henvises der til en ekstraordinær integrationsindsats grundet den aktuelle flygtningesituation og det integrationspres dette medfører i forskellige lokalsamfund (Bemærkninger til lovforslaget, s. 6).

Det hedder i Høringsbrevet, at: ”Formålet med initiativet er at *forbedre kommunernes mulighed* for lokalt at *organisere det indledende grundskoletilbud* til udenlandske børn og unge i overensstemmelse med *lokale prioriteringer, ønsker og behov.*” (kursiv forfatterne)

Dette gentages flere gange i Bemærkninger til Lovforslaget, fx side 7.

Forslaget retter sig således mod *kommunernes* muligheder, og det drejer sig i *udgangspunktet* om det *indledende grundskoletilbud*.

Ikke på noget tidspunkt inddrages en argumentation eller blot en overvejelse om forbedrede læringsmuligheder for de etniske minoritets elever i relation til faglige mål i folkeskolen, hvis vilkår genererer et vedvarende lavere gennemsnitligt præstationsniveau i forhold til danske elever.

Stat og kommune indgår således i et samspil om tilrettelæggelse af vilkår for medborgere med anden etnisk baggrund, der markerer en interesseforvaltning, hvor det nationale sættes op i en modstilling til den faktiske etniske kompleksitet i befolkningen.

Lovforslaget.

1. Lovforslaget er et *kvalitativt* nyt forslag, der placerer et undervisningstilbud på grundskoleniveau af *udenlandske børn* (styrende social kategori for disse børn i lovforslagets § 1), *uden for* den traditionelle lovgivning om undervisning i grundskoleforhold, der ellers varetages af Lov om folkeskolen (LBK nr 1534 af 11/12/2015) og Lov om friskoler og privatskoler (LBK nr 786 af 15/06/2015).
2. Dette forhold understreges i Bemærkninger til lovforslaget (s. 9) af en omfattende udredning i henhold til Grundlovens § 76 om undervisningspligten og dens udformning i Folkeskolelovens §§ 32-35. Det fastslås, at asylansøgere ikke er omfattet af denne lovgivning, men af Udlændingelovens § 42 om en *særskilt tilrettelagt undervisning*, der skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves af en *særskilt* tilrettelagt undervisning.
3. Disse forhold kombineres i det fremsatte lovforslag, der dermed bliver en *særlov*, hvis indhold udgør et *særligt* undervisningstilbud til en *særligt afgrænset* gruppe af medborgere med en anden sproglig og kulturel baggrund (udenlandske børn), der således forskelsbehandles i relation til danske børn efter nærmere angivne sorteringskriterier.
4. Lovforslaget tiltrækker sig derfor opmærksomhed i relation til diskriminationslovgivning i Danmark og internationale konventioner (Den europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 14; artikel 5 i FN's Racediskriminationskonvention).

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention åbner mulighed for forskelsbehandling,

- a) hvis der foreligger en saglig begrundelse for forskelsbehandlingen, og
- b) hvis der er proportionalitet mellem mål og midler.

FN-konventionen kan acceptere forskelsbehandling,

- a) hvis den sker for at sikre tilfredsstillende fremgang for visse etniske grupper eller enkeltpersoner, der har behov for den beskyttelse, som måtte være nødvendig for at sikre sådanne grupper eller enkeltpersoner lige ret til at nyde eller udøve menneskerettigheder,
- b) hvis de særlige foranstaltninger ikke medfører opretholdelse af særskilte rettigheder for forskellige racegrupper,
- c) hvis de opretholdes, indtil formålet med dem er opfyldt – for derefter at blive afskaffet.

Den efterfølgende kritik retter sig på dette grundlag mod konstruktionen af *udenlandske børn* som en *særlig* elevgruppe, hvor *udvalgte udenlandske børn* kan forskelsbehandles i et grundskoletilbud som et *særligt tilbud*, der gennem saglig forskelsbehandling skulle fremme ligestilling.

Konstruktion af udenlandske medborgere som en særlig social kategori.

Konstruktionen af dette begreb sker som et skred i brugen af sociale kategorier. Den normale sprogbrug igennem mange år har været *tosprogede børn*. Formålet med denne sproglige ændring er at dække over, at

formålet med grundskoletilbuddet ikke blot vedrører de børn, der er ankommet og som vil ankomme som børn af asylansøgere og flygtninge, men skal vedrøre *alle børn*, der ikke har dansk som modersmål – uanset deres adkomst til landet i øvrigt.

Dette sproglige skred i teksten er tydeligt i *Bemærkningerne til lovforslaget*. Ved at placere grundskoletilbuddet *inden for* Grundlovens undervisningspligt, men *uden for* Folkeskoleloven og Friskoleloven, men *parallelt* med undervisning af børn af asylansøgere, skaber man med begrebsdannelsen *udenlandske børn* en elevkategori, der omfatter *alle etniske minoritetsbørn* i Danmark, som efter en lokal sproglig sorteringsmekanisme kan placeres i et *særtilbud* i op til to år.

1. Vi er hermed langt forbi den børnegruppe, der måtte ankomme til Danmark i den nuværende situation som børn af asylansøgere eller flygtninge og som udgjorde *det oprindelige grundlag* for lovinitiativet.
2. Vi har forladt forestillingen om et tilbud, der retter sig mod det *indledende grundskoletilbud*.

Der bliver med dette lovinitiativ etableret et nyt alment redskab til at særbehandle alle etniske minoritetsbørn i et grundskoletilbud som en særforanstaltning uden for almen grundskolevirksomhed.

Det kan man også kalde *eksklusion* af etniske minoritetsbørn fra almindelig grundskolevirksomhed – og er som sådan at betragte som *konstruktion af en overordnet ramme for forskelsbehandling/diskrimination*, da ingen danske børn kan udsættes for en tilsvarende behandling.

Rekruttering til et ekskluderende grundskoletilbud.

Da det er forbudt, at lave særforanstaltninger for etniske grupper i relation til almene sociale foranstaltninger, finder saliggørelsen af denne diskriminationsramme sted som en teknisk sortering af elever (test) på et individuelt plan.

Udgangspunktet i denne proces foregår på et *skønsmæssigt* pædagogisk grundlag, jf. lovforslaget § 3:

“(…) hvis det *vurderes*, at eleven har et ikke uvæsentligt behov for sprogstøtte i form af undervisning i dansk som andetsprog, og det vurderes at være pædagogisk påkrævet at henvise eleverne til det særlige tilbud.”

Det retlige grundlag for at henvise etniske minoritetsbørn til et andet skoletilbud fremgår af bemærkningerne til lovforslag nr. L 135 af 1. april 2005 (Folketinget 2004-05, 2. samling) beskrevet sådan, ”at alle tosprogede elever, der ved optagelsen vurderes at have et ikke uvæsentligt sprogstøttebehov i form af undervisning i dansk som andetsprog, efter kommunalbestyrelsens beslutning kan henvises til en anden skole end distriktsskolen, hvis det er påkrævet af pædagogiske hensyn” jf. Bemærkninger til lovforslaget.

Denne formulering er velkendt fra Lov 594 (2005), der var en ændring af skoleloven, der reelt ophævede de etniske minoritetsforældres ret til et frit skolevalg.

Lov 594 blev gennemført for at sikre en *spredning* af etniske minoritetselever på lokale skoler på tværs af skoledistrikter for at *reducere antallet* af elever med etnisk minoritetsbaggrund på de enkelte skoler. Det bærende pædagogiske argument var peer-learning, eller kammeratskabseffekten. Det vil sige, at man fra

politisk og administrativ side mente, at etniske minoritetsbørn ville lære dansk bedst ved at være sammen med etnisk danske elever. Dermed undlod/undgik man at udvikle et *alment* skoletilbud, der tilgodeså etniske minoritetsbørns sproglige og kulturelle forudsætninger sammen med og på lige fod med etnisk danske børn.

Grænsen for denne spredning må nu antages at være nået under de givne vilkår. Nu skal den samme fremgangsmåde atter en gang anvendes for at *reducere antallet* af etniske minoritetsbørn i den almene grundskolevirksomhed. Men nu sker dette ved at *samle etniske minoritetsbørn i særforanstaltninger uden for den almene grundskolevirksomhed*. Det sker som en løbende virksomhed i et skoletilbud af op til to års varighed for den enkelte elev.

Det hedder *dynamisk segregation*.

Dette sker i en skolepolitisk kontekst, hvor den igangværende skolereform er båret frem af et *inklusionsbegreb*, men hvor det nu viser sig, at dette kun er rettet mod etnisk danske elever eller elever der på anden måde *har tilegnet* sig dansk på et alderssvarende niveau set i relation til faglige krav.

Organisering af det ekskluderende grundskoletilbud.

Organiseringen af dette ekskluderende grundskoletilbud, nu hvor det er retligt placeret uden for den almene grundskolevirksomhed, er overordt styret af:

”Særlige tilbud om grundskoleundervisning bliver efter lovforslaget *ikke omfattet* af folkeskolelovens bestemmelser om undervisningens organisering og tilrettelæggelse, folkeskolens undervisningstimal, folkeskolens fagrække, formålet med undervisningen i folkeskolens fag og obligatoriske emner (Fælles Mål), folkeskolens kvalifikationskrav til lærerpersonalet, holddannelse, klassestørrelser m.v.

Med lovforslaget vil kommunalbestyrelsen få *stor frihed* til at udforme det tilbud, der bedst stemmer overens med lokale prioriteringer og behov.” (Almindelige Bemærkninger til Lovforslaget s. 6; Høringsbrevet 21. marts, 2016, s. 1.) (fremhævelser af forfatterne)

De lokale skolemyndigheder er således frigjort fra alle snærende fagligt kvalificerende bånd som ligger til grund for almen grundskolevirksomhed. Det anføres, at organiseringen af denne undervisning skal stå mål med, hvad der forventes i den almene grundskolevirksomhed, jf. §§ 5-8. Men da hovedmodsætningen fremstår mellem det *danske og det udenlandske*, på tværs af eller i forlængelse af statslige og kommunale myndigheder, er der ingen uafhængige instanser – inden for eller uden for stat og kommune - der kan tilgodesee at dette reelt finder sted. Hvem forsvare det etniske minoritetsbarn i læringsprocessen ud fra en lighedsbetragtning?

Dette understøttes af, at antallet af elever i den enkelte klasse i denne form for undervisning øges fra 12 elever til 15 elever (og op til 18 elever med samme sproglige baggrund), og at aldersspredningen i klassen kan øges til at spænde over 5 skoletrin, i modsætning til tidligere 3 klassetrin, hvis ”eleverne overvejende har samme sproglige- og læringsmæssige baggrunde”.

Der er i lovforslaget og i bemærkningerne til lovforslaget ikke en eneste henvisning til sociolingvistisk og sprogpædagogisk forskning, der kan begrunde tiltag af den foreslåede karakter, og det er i den

sammenhæng sigende, at ingen lærestalter eller fagmiljøer, der er specialiserede i disse forhold, er inddraget i høringsrunden.

Her skabes der et grundlag for en øget produktion af etniske minoritetsbørn som en restgruppe.

En bredere kontekst.

Alle er enige om, at de etniske minoritetsbørns tilegnelse af dansk som andetsprog på et niveau, hvor det kan følge en alderssvarende undervisning på dansk på lige fod med etnisk danske børn, er et hovedansvar for det danske undervisningssystem. Men der er uenighed mellem relevante faglige felter og dominerende politiske holdninger i måden dette kan opnås på.

Lovforslaget lægger sig ind i en række af lovforslag, som er blevet gennemført i dansk lovgivning i de seneste 10-15 år, der som formål har haft at øge etniske minoritetsbørns tilegnelse af dansk sprog som grundlag for at forbedre deres skolefremgang.

Det drejer sig om en tidligt fremskudt danskundervisning/sprogstimulering i relation til førskolealderen, afskaffelse af statsstøtte til modersmålsundervisning til børn af medborgere fra tredjelands og ophævelse af frit skolevalg for etniske minoritetsforældre, hvis det kan konstateres, at deres børn har et ikke uvæsentligt behov for sprogstøtte i form af undervisning i dansk som andetsprog.

Det er karakteristisk for de allerede gennemførte og praktiserede lovforslag:

1) at de befinder sig på konfrontationskurs med internationale konventioner, og at der gøres et stort administrativt og juridisk arbejde for at begrunde og forsvare (sagliggøre) den forskelsbehandling, der ligger i disse forslag set i relation til ligebehandling og udvikling af lige muligheder for alle børn i den danske folkeskole, uanset etnisk herkomst;

2) at de i deres udformning navigerer uden om tilgængelig sociolingvistisk og sprogpedagogisk viden.

Det foreliggende forslag er ikke nogen undtagelse.

De negative resultater af denne udvikling er således heller ikke udeblevet, set over en 10-årig periode, jf. PISA 2013:

1: " (...)at andelen af indvandrerelever, der klarer sig godt, er faldet fra 2003 til 2012, mens andelen af indvandrerelever, der klarer sig dårligt, er steget (...)

2: "Knap halvdelen (48,6 %) af førstegenerationsindvandrere har således utilstrækkelige funktionelle matematikkompetencer, når de forlader grundskolen. For unge uden indvandrerbaggrund er det 13,4 %. Det tilsvarende tal for andengenerationsindvandrere er 38,5 %."

3: "Det hovedsagelig at tale dansk derhjemme, ændrer ikke på problemets omfang(...)
(Christensen, Egelund, Fredslund, & Jensen, 2013)

De grundlæggende fejlslutninger bag disse forslag er:

1) at ligestille eksponering for et sprog med tilegnelse af dette sprog på et niveau, der reelt kan hjælpe barnet i faglige læringsprocesser;

2) at man ikke anerkender at tilegnelse af et andetsprog som læringssprog på et alderssvarende niveau tager mellem 4-7 år, og at det således rækker ind over en betydelig del af et barns skoleforløb;

Dette nødvendiggør en inddragelse af børnenes sproglige forudsætninger i relation til tilegnelse af et andetsprog og skolefaglig viden i grundskolevirksomhed.

Det er almen viden i relation til undervisning af etniske minoritetselever, at man ikke skal tage elever ud af skolens almindelige faglige undervisning i længere perioder for at give ekstra hjælp i dansk sprog (majoritetssproget).

Med særlig adresse til dette lovforslag er det vigtigt at fremhæve OECD's landerapport vedrørende Danmark fra 2004, hvor det i punktet vedrørende "Styrkelse af undervisningen af tosprogede elever" under punkt 365 hedder:

"Vi har allerede gjort opmærksom på behovet for, at tosprogede elever får ekstra hjælp. Som vi bemærkede tidligere, er vi overbeviste om, at det nuværende system med at fjerne dem fra skolens almindelige fagrække for at give ekstra hjælp i dansk sandsynligvis vil virke mod hensigten." (Ekholm, Mortimore, David-Adams, Laukkanen, & Valijarvi, 2004).

Dette henviser til placering af elever i sprogcentre, særlige klasseforløb mv.

Nu systematiserer man denne fejlslutning i et *særtilbud*, der er fritaget for den almene grundskoles kvalitetssikring (lærerkvalifikationer, timetal mv.).

En effektiv tilegnelse af et andetsprog sammen med en alderssvarende indlæring af skolefaglig viden, kompetencer og færdigheder er belyst i en række metastudier ved anerkendte universiteter gentagne gange og over en ganske lang tidsperiode (fx Stanford University). Disse studier hviler på et anerkendt reformpædagogisk udgangspunkt om at tage udgangspunkt i alle barnets forudsætninger (sprogligt og kulturelt) i tilegnelsen af såvel ny sproglige som faglige færdigheder (bevægelsen fra det kendte til det ukendte).

Det vil sige, at dette grundlag er fælles med den almenpædagogiske grundviden, som deles mellem de fleste nationalstater i relation til deres egne befolkninger (forstået som etnisk og sprogligt relativt homogene grupper), men som af nationale politiske grunde ofte afvises i relation til de samme nationalstaters stigende etniske kompleksitet. En kortfattet og forskningsmæssigt velbegrundet gennemgang (referencer) af disse forhold findes hos Cummins (2008).

Et stigende antal etniske minoritetsbørn

Med et stigende antal etniske minoritetsbørn i de danske skoler, der nu klarer sig ringere end tidligere, lægges der et øget pres på organisering af denne undervisning, nationalt og lokalt.

Et øget antal etniske minoritetsbørn i en skole er ofte sammenfaldende med lavere socioøkonomiske forudsætninger i forældregrupper og danner grundlag for bosætningsmønstre med relative koncentrationer af lavindkomstfamilier og etniske minoritetsfamilier.

Da antallet af etniske minoritetsbørn sættes i forbindelse med øgede lokale skoleudgifter og lavere gennemsnitskarakterer i afgangsprøver for skolen som helhed, disponerer dette for, at etnisk danske forældre (og i stigende grad velintegrerede etniske minoritetsforældre) vil fravælge disse skoler - det være sig folkeskoler eller fri- og privatskoler.

Med et øget antal etniske minoritetsbørn i de enkelte kommuner, blandt andet på baggrund af en øget tilgang af asylansøgere og flygtninge, nærmer man sig grænser for, hvorledes disse børn kan spredes på de enkelte folkeskoler (Lov 594).

For at tage trykket af denne udvikling i en situation, hvor folkeskolen som en del af den offentlige sektor gennemgår store besparelser, samtidig med at folkeskolen er ved at realisere den mest *omfattende skolereform* i mange år, der blandt andet er baseret på *inklusion* af børn, der på anden måde har været i omkostningsfyldte *særforanstaltninger*, skal et større antal etniske minoritetsbørn nu placeres i sådanne særforanstaltninger ("*kommunale særlige tilbud om grundskoleundervisning*") på baggrund af sproglig sortering, efter samme sprogligt kompenserende tankegange, som har styret de forudgående års *retlige regulering* af dette felt – og som har vist negative effekter for disse børns skolegang.

Alt andet lige vil det foreliggende lovforslag lægge sig i forlængelse af denne udvikling, og en øget uddannelsesmæssig marginalisering af etniske minoritetsbørn og -unge ligger inden for horisonten, jf. OECD (2004).

Konklusioner.

Alment

Etniske minoritetsbørn er helt almindelige børn med en anden sproglig og kulturel baggrund end etnisk danske børn. Undervisning af disse børn skal være omfattet af de *almene regler* for regulering af deres grundskoleforhold på lige fod med etnisk danske børn.

Dette skal naturligvis også gælde børn af asylansøgere og flygtninge, ikke mindst set i relation til de lange sagsbehandlingstider. Derfor bør den retlige regulering af disse børns undervisning omfattes af Folkeskoleloven og Friskoleloven *og ikke som nu af Udlændingelovens § 42*, der i dette perspektiv er tydeligt diskriminerende. Alle børn, der bor i Danmark i den undervisningspligtige alder, skal have ret til at bruge Folkeskolen, inklusive asylbørn.

Hvis man etablerer *særlige* uddannelses tilbud i relation til grundskoleforhold skal dette ske i relation til *særlige* læringsforudsætninger, der går på tværs af eller forekommer inden for alle nationale og etniske grupper, fx dysleksi, ADHD mv.

Alt andet ender i forsvar for forskelsbehandling/diskrimination på baggrund af etnicitet – uanset hvordan man så i øvrigt tilrettelægger sin styringsteknologi (sagliggørelse).

Samfundets etniske kompleksitet skal være en inkluderet og anerkendt del det almene grundskoletilbud som det reguleres i Folkeskoleloven og Friskoleloven.

På den baggrund anbefaler Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination (DRC) og SOS mod Racisme, at det foreliggende "Forslag til Lov om kommunale særlige tilbud om grundskoleundervisning til udenlandske børn og unge" tages af bordet. Lovforslaget er samlet set et udtryk for institutionel diskrimination, men hvis elementer er bygget op, således at forslaget overfladisk set formentligt kan omgå konventionernes krav til ligebehandling. Men ved en evt. retssag mod Danmark ved Den europæiske Menneskerettighedsdomstol vil det muligvis blive underkendt.

Internationalt

Udenrigsminister Kristian Jensen har på Danmarks vegne den 4. april 2016 accepteret UPR-anbefalinger om forbedring af menneskerettighedssituationen i Danmark. Netop i relation til skoleforhold er der faldet kritiske bemærkninger fra flere lande med hensyn til undervisning af etniske minoritetsbørn, børn af asylansøgere og asylbørn. Dialogen i UPR kan i kort form præsenteres som følger:

Nr. 121.99 fra Slovenien: "Tage konkrete trin for at bringe en afslutning på etnisk segregation i skolen, inkludere undervisning i diversitet og tolerance i grundskolens curriculum, og indsende manglende rapporter om implementering af UNESCO's Konvention mod Diskrimination i Uddannelse."

"Accepteret. Danmark anerkender ikke præmissen, at der skulle ske etnisk segregering i danske skoler".

Nr. 121.158 fra Hviderusland: "Fortsætte sine bestræbelser på at sikre adgang til Folkeskolen for alle børn, uden hensyn til deres legale status."

"Accepteret".

Nr. 121.179 fra Portugal: "Undtage alle asylbørn og migrantbørn fra frihedsberøvelse og give dem ret til adgang til undervisning gennem integration i Folkeskolen."

"Delvist accepteret. (Vedr. ret til adgang til undervisning:) Asyløgende børn er skolepligtige. Alle migrantbørn, der opholder sig lovligt i Danmark har lige adgang til uddannelse".

Nr. 121.180 fra Afghanistan: "Sikre at asylbørn og flygtningebørn får den samme kvalitet i undervisningen som andre børn i danske skoler."

"Accepteret".

(Kilde: <http://um.dk/da/nyheder-fra-udenrigsministeriet/NewsDisplayPage/?newsID=85EC5323-68EF-477F-AAD1-0BDFCFD530A1>)

Kritikken rammer præcist. Ikke blot i den konkrete situation, men også i relation til lovforslaget, hvor man ved at inddrage den segregation i lovforslaget, der ligger i Udlændingelovens § 42 om undervisning af asylbørn (adskillelse fra den normale organisering af undervisning i Folkeskolen)

udvider de nuværende segregationsmuligheder, til at omfatte alle udenlandske børn med et skoletilbud, der kan vare op til to år for den enkelte elev – uden for Folkeskolens regelgrundlag.

Fremsættelsen af nærværende lovforslag i denne situation kan kun betragtes som at tale med to tunger, eller spille et dobbeltspil over for FN's Menneskerettighedsråd.

Forslaget kan på *meget kort sigt* understøtte kommunernes økonomi, men det vanskeliggør børnenes faglige læring, og vil bidrage til den alment diskriminerende effekt, målt på skoleresultater, som vi har set i de senere år. Dermed øges marginalisering i samfundet med en polariserende effekt på relationer mellem etniske danskere og etniske minoriteter, der kan få vidtrækkende negative sociale virkninger.

DRC og SOS mod Racisme finder det diskriminerende:

- a) at skabe en overordnet ramme for forskelsbehandling af danske børn og etniske minoritetsbørn i relation til udvikling af et *særligt* grundskoletilbud alene rettet mod disse børn;
- b) at legitimere og sagliggøre denne forskelsbehandling gennem en individuel testprocedure, der skjuler den overordnede rammes diskriminatoriske intention;
- c) at gøre det muligt at sortere og placere etniske minoritetsbørn i den undervisningspligtige alder i et *særligt* grundskoletilbud uden for den almene grundskolevirksomhed, som ikke fagligt og organisatorisk er underlagt den samme regelstyring som den almene grundskolevirksomhed;
- d) at organiseringen af undervisning i det udformede lovforslag indebærer tydelige forringede standarder, hvor de fysiske rammer ikke er fastlagte og hvor organiseringen af skoleklasser repræsenterer en forringet læringskontekst for den enkelte elev (antal elever/spænd over klassetrin).

DRC og SOS mod Racisme finder, at forslaget tilsidesætter almen viden om konsekvenser af at fjerne etniske minoritetslever fra det almene skoleforløb (jf. anbefalinger fra OECD) og redegør ikke *sagligt* for – fx gennem henvisninger til sociolingvistisk og sprogpædagogisk forskning - hvordan denne forskelsbehandling ”sker for at sikre tilfredsstillende fremgang for visse etniske grupper eller enkeltpersoner”, og hvordan ”der er proportionalitet mellem mål og midler.”

Med venlig hilsen

**Dokumentations- og Rådgivningscenteret
om Racediskrimination**

SOS mod Racisme

Fakhra Shaheen
Forkvinde

Christian Horst
Næstformand

Jette Møller
Landsformand

Anne Nielsen
Næstformand

Litteratur.

- August, D., & Hakuta, K. (1997). *Improving Schooling for Language Minority Students*. National Academy Press.
- Christensen, V. T., Egelund, N., Fredslund, E. K., & Jensen, T. P. (2013). *PISA Etnisk 2012*. Aarhus Universitet, SFI Survey, Det nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning.
- Cummins, J. (2008). Total Immersion or Bilingual Education? Findings of International Research on Promoting Immigrant Children's Achievement in Primary School. I J. Ramsager, & J. Wagener, *Chancenungleichheit ind der Grundschule. Ursachen und Wege aus der Krise*. VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Dressler, C., & Kamil, M. (2006). First- and second-language literacy. I D. August, & T. Shanahan, *Developing Literacy in Second Language Learners. Report of the National Literacy Panel on Language-Minority Children and Youth* (s. 197-238). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Ekholm, M., Mortimore, P., David-Adams, M., Laukkanen, R., & Valijarvi, J. (2004). *OECD-rapport om grundskolen i Danmark - 2004. Uddannelsesstyrelsens temahæfteserie nr. 5*. Undervisningsministeriet, Uddannelsesstyrelsen, Område for grundskolen og folkeoplysning.
- Hakuta, K. (2001). *Key Policy Milestones and Directions in the Education of English Language Learners. Prepared for the Rockefeller Foundation Symposium Levering Change: An Emerging Framework for Educational Equity for Educational Equity*. Washington DC: Stanford University.
- Hakuta, K., Butler, Y. G., & Witt, D. (2000). *How Long Does It Take English Learners to Attain Proficiency? Policy Report 2000-1*. Stanford University. The University of California Linguistic Minority Research Institute.